

penes si queda alguna cosa més que un justificant d'eixida.

Això provoca que els duros que entren i ixen de cada fira siguem un interrogant, encara que els directors de certàmens com el de Madrid, València, París, Basilea o Chicago utilitzen sempre xifres globals impressionants per tal de suggerir que es mouen en un mercat esplèndid.

Tres elements distints fan que les fires d'art siguem un punt de referència inevitable a l'hora d'analitzar el negoci artístic: l'assistència massiva de públic, la presència en aquests salons dels grans corrents d'art contemporani i la relació que estableixen els col·leccionistes amb els mateixos artistes o galeristes.

Exemple paradigmàtic d'aquest curiós espectacle ha estat Arco, fira que enguany ha celebrat la seua vuitena edició, i on, segons distintes fonts s'han produït vendes que han arribat als 3.500 milions de pessetes. Respecte al nombre d'assistents, els organitzadors del Saló han situat la xifra al voltant de les 150.000 persones.

¿Quines són les raons que poden explicar l'èxit d'aquesta fira? Els més optimistes asseguren que és degut a una animació del col·leccionisme estatal i al fet que Arco ha sabut atraure inversions estrangeres. N'hi ha d'altres, però, que veuen en la compra d'obres d'art una forma ràpida de blanquejar diners negres.

Segurament, totes dues parts tenen raó, ja que un ràpid repàs a les cotitzacions que han aconseguit els grans artistes espanyols dels últims 25 anys posa en evidència que només els bancs i els grans industrials poden fer-se amb algunes produccions.

Comprar avui obra de Tàpies, Mil·lars, Arroyo, Valdés, Saura, Gordillo, Barceló o l'Equip Crònica implica disposar entre 8 i 12 milions de pessetes. Per a donar un exemple il·lustratiu, 5 litografies de la tardor de 1982 de l'Equip Crònica que el 1982 eixiren al mercat amb un preu global de 125.000 pessetes en costen, sis anys després, 1.250.000.

Si no volem filar tan prim, podem fixar-nos en Arco, fira que ha exhaurit en tres dies, al preu de 3.000 pessetes exemplar, tots els catàlegs que havia elaborat. □

Des d'aquesta perspectiva, el futur d'altres fires, com la d'Interarte, a València, es presenta cada vegada millor. □

L'OBRA DE SOROLLA I BENLLIURE ENTRA EN EL MERCAT INTERNACIONAL

Abans de les avantguardes

La pintura vuit-centista espanyola comença a cotitzar-se extraordinàriament a les subhastes internacionals. Aquest mes la britànica Christie's ha posat en el mercat obres de Joaquim Sorolla, Josep Benlliure i Raimundo Madrazo.

La producció de Benlliure és una de les que més s'han revaloritzat en els últims anys.

Conxa Rodriguez

Tal com va fer la casa de subhastes Sotheby's la tardor passada, Christie's ha fet durant aquest mes la seva primera gran subhasta de pintura espanyola. Les cotitzacions de l'obra d'artistes com Joaquim Sorolla, Josep Benlliure o Raimundo Madrazo a les grans subhastes de Londres estan molt per damunt dels preus que assoleixen els mateixos pintors a les petites subhastes de Barcelona o Madrid. Així i tot, el preu d'aquesta pintura figurativa encara està molt lluny del que aconsegueix l'art modern o dels rècords a què ha arribat l'obra de Picasso i l'impressionisme.

El quadre més car que haja eixit a la venda a Christie's de Londres ha estat el retrat d'un jove fet per Sorolla, amb un preu d'eixida entre 20 i 30 milions de pessetes. Molt més del que va costar a les subhastes de Nadal a Barcelona una altra obra del mateix pintor, *Barques a Xàbia*, que, va ser venut fa poc per 25 milions de pessetes.

Un altre quadre del valencià Josep Benlliure, *Celebrant Santa Maria de la Rosa*, va ser venut per més de 25 milions de pessetes. L'obra del mateix pintor *Escena de carnaval*, adquirida a la sala Brox de Barcelona el passat octubre, va assolir la xifra de 12 mi-

lions de pessetes, mentre el preu d'eixida era de 1.750.000.

La revalorització d'alguns pintors, com podem veure, és notable. El preu de les obres no el marca únicament el lloc on es venen, però la llei del mercat mana i on hi ha més compradors, hi ha més venedors i més competitivitat. Christie's i Sotheby's aposten com mai per la pintura espanyola prèvia als moviments d'avantguarda. Per aquesta darrera ja fa temps que van apostar. Artistes com Picasso, Dalí o Miró han aconseguit els preus més alts en aquestes sales. Encara que el rècord dels rècords (manteniment d'un preu rècord durant un temps) el continua tenint Christie's de Nova York amb l'obra *Retrat de Juan de Pareja*, de Velázquez. Per 650 milions de pessetes va ser l'obra més cara del món des de 1970 fins a 1987.

La majoria de venedors i compradors d'aquestes subhastes són marxants, col·leccionistes o galeries privades, ja que museus i institucions públiques han perdut la cursa dels preus que s'assoleixen en aquest mercat de l'art, encara que veuen revaloritzat el seu fons artístic extraordinàriament. A la subhasta que va fer Sotheby's el passat mes d'octubre, bona part dels compradors que hi van acudir eren espanyols i la majoria de les *morterades* que es van pagar van passar de pessetes a lliures. □